

חינוך לחיים במשפחה

מורה יוזם - דרגות 7-9

עד כמה אני רלוונטי בעידן המסכים?

מה אני יודע על מה שעובר על נערה/ מתבגר/ת?

האם יש לי מערך מסודר אותו אני יכול להקנות במהלך השנה?

בואו להיפגש עם מושגים שהצנעה יפה להם והחינוך הכרחי בהם...

רציונל התכנית **מורה יוזם** – **חינוך לחיים במשפחה** לדרגות 7-9 מתמקד בחשיבותו של המורה כגורם משמעותי התורם לרווחתו הנפשית ולהתפתחותו המיטבית של התלמיד המתבגר. תוכנית זו תקנה למורה היוזם כלים להשביח את השיח עם תלמידיו ותאפשר לו לתרום לשגשוגם באמצעות יוזמה חינוכית שתענה לצרכיהם כמתבגרים.

כמו כן, היוזמה החינוכית, אשר תאפשר שימוש מודע בעוצמותיו ובחוזקותיו של המורה, תוביל את התפתחותו המקצועית של המורה ואת תהליך ההעצמה האישית שלו. הלמידה במסגרת קבוצתית תאפשר טיפוח של קהילה לימודית שיתופית ותהליכי רפלקציה של המורה, אשר יעמיקו את התפתחותו המקצועית של המורה בנושאים הקשורים להיבטים משפחתיים ושל התלמידים וברווחתם. התוכנית תתמקד בקידום החשיבה היצירתית בעשייה החינוכית וכן בהעצמת המורה כסוכן שינוי מהותי במערכת בה הוא פועל בשילוב עם חיזוק ההיבטים המשפחתיים והקהילתיים המתייחסים למבנה המשפחה המודרנית, פיתוח הזהות האישית במשפחה והזהות המשפחתית כפרט. בנוסף לכך, במסגרת תוכנית זו יילמדו מודלים וכלים לאיתור צרכים, לגיבוש ותכנון היוזמה החינוכית וכן ליישומה ולפיתוחה של היוזמה בדגש על ייחודיותה המשפחתית ו/או הקהילתית. יילמדו תהליכי רפלקציה, משוב והערכה להשבחת תהליך הלמידה המקצועית של המורה.

התכנית נעשית בשיתוף פעולה בין היחידה לפיתוח מקצועי של אוניברסיטת בר אילן והיחידה לחינוך לחיים במשפחה במינהל החינוך הדתי. שיתוף פעולה זה יאפשר שימוש בניסיון רב ומקצועיות אוניברסיטאית בשילוב מומחיות בתחום חומרי הלמידה וצביון הקורס לפי משנת החמ"ד..

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
היחידה לחינוך לחיים במשפחה

מטרות ההשתלמות:

1. להקנות כלים לגיבוש ולפתוח יזמות במערכת החינוך
2. לפתח חשיבה יצירתית
3. להעצים את המורה הן ברמה אישית והן ברמה הקבוצתית כגורם המחולל שינוי
4. להכיר תהליכים ושילבים בהתפתחותה של המשפחה המודרנית
5. להכיל את המתבגר ולסייע לו להתמודד עם האתגרים שתקופה זו מציבה

בהתאם לרציונל התוכנית ובהתאם למטרותיה להלן ראשי הפרקים העיקריים שיילמדו:

1. מאפייני החשיבה היצירתית.
2. היכרות עם מאפייני גיל ההתבגרות, האתגרים ודרכי התמודדות יעילות.
3. מיפוי צרכים אישיים של תלמידים/ות בגיל ההתבגרות.
4. איתור חזקותיו ועוצמותיו של המורה .
5. החזון המקצועי של המורה והדרך למימושו.
6. תהליכי רפלקציה כמנוף להתפתחות מקצועית.

נושאי המפגשים: (כל מפגש 4 ש"ש)

מספר פגישה	נושא	מרצה
1	המשפחה המודרנית במאה ה-21 והשלכותיה הערכיות והחינוכיות	דבורה רוזנברג אהוד נהיר
2	רכיבי היוזמה החינוכית, איתור צרכים אישיים, משפחתיים, אקדמיים וחברתיים של המתבגרים	אורנה אטלס

3	כלים להשבחת החשיבה היצירתית	אורנה אטלס
4	מאפייני גיל ההתבגרות והאתגרים עמם מתמודד המתבגר	אהוד נהיר
5	דרכים להתמודדות יעילה עם התלמידים/ות המתבגרים/ות	דבורה רוזנברג אהוד נהיר
6	החזון המקצועי של המחנך ומימושו ביוזמה הביטוי הערכי ביוזמה החינוכית	אורנה אטלס
7	היזמות כאמצעי להעצמה ולצמיחה אישית יישום היוזמה: מן הכוח אל הפועל	אורנה אטלס
8	משפחה ורב תרבותיות בחברה, בקהילה ובבית ספר	אהוד נהיר
9	מודלים לזוגיות בריאה כבסיס לטיפוח המשפחה	אהוד נהיר
10	מוח, למידה והתנהגות	מרצה אורח
11	הצגת תכניות יוזמה חינוכית על ידי המשתתפים	דבורה רוזנברג, אהוד נהיר ואורנה אטלס

שנה ב'	דיאלוג פרקטי-אקדמי	10 שעות	מרצה מהיחידה לפיתוח מקצועי
	כלים לבנייה, לתיעוד, לרפלקציה, לפרקטיקה מקצועית ולהערכת יוזמה	12 שעות	מרצה מהיחידה לפיתוח מקצועי
	יישום יוזמה אישית בחינוך בתחום פיתוח חיי המשפחה.	23 שעות	מרצה מתחום החינוך

מדינת ישראל

משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
היחידה לחינוך לחיים במשפחה

ללמידה האקדמית יתלוו בכל שנה 30 שעות ליווי והנחייה אישית וקבוצתית.

רכזי פיתוח מקצועי: חיים מרציאנו ואהוד נהיר

מרצים:

דבורה רוזנברג מנהלת היחידה לחינוך לחיים במשפחה במינהל החמ"ד.

אטלס אורנה דוקטורנטית בחינוך, מנחת קבוצות ומאמנת קבוצתית, מרצה ביחידה לפיתוח מקצועי, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר אילן.

נהיר אהוד דוקטורנט במחלקה למחשבת ישראל, אוניברסיטת בר אילן, מדריך ביחידה לחינוך לחיים במשפחה של מנהל החינוך הדתי.

מטלות ומחונן:

שנה א':

הגשת עבודה המשקפת את היוזמה החינוכית שתמומש בשנה ב'.

להלן הסעיפים להערכת העבודה: מטרות היוזמה, רקע תיאורטי (כולל ספרות מחקרית ותיאורטית), רציונל היוזמה (כולל אתור הצורך הרלוונטי להיבטים השונים בחיי התלמידים המתבגרים והגדרת הערכים המנחים), אוכלוסיית היעד בבית הספר ו/או בקהילה, תיאור המצב המצוי בבית הספר ו/או בקהילה, תוכנית הבצוע עפ"י שלבים (לו"ז/לוח גאנט), גורמים שותפים/מעורבים (תיאום עם גורמים אלו, דרכים לעורר בהם מוטיבציה וכן יצירת סינרגיה עם יוזמות אחרות בבית הספר), מהות השינוי שהיוזמה החינוכית מובילה, תיאור המצב הרצוי בבית הספר ו/או בקהילה והתוצרים המצופים עבור כל הגורמים המעורבים, ייחודיות היוזמה (היצירתיות והחדשנות שהיוזמה טומנת בחובה).

שנה ב':

1. עבודת סיכום המתארת את היישום והמימוש של היוזמה ומשקפת את תהליכי הרפלקציה שעלו ממימוש זה.

להלן הסעיפים להערכת העבודה הכתובה: תקציר משנה א' (הצורך, מצב מצוי, מטרות, קהל יעד, המצב הרצוי), תיעוד היוזמה (התייחסות לתוכנית הבצוע שהותוותה בסיום שנה א', ביטוי לתוצרי

מדינת ישראל

משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
היחידה לחינוך לחיים במשפחה

היוזמה), תבחיני איכות להערכת היוזמה (כמותיים ו/או איכותניים), העוגנים והמנגנונים להמשכות אפקט השינוי, הערך המוסף הפדגוגי של היוזמה (בתחום הקוגניטיבי, הרגשי, החברתי והערכי), החדשנות שטמונה ביוזמה, סוגיות לליבון ולפתוח היוזמה, רפלקציה אישית (תרומת היוזמה ותוצריה ללמידה החינוכית של המורה ולחקר הפרקטיקה המקצועית שלו/ה).

2. פוסטר בגודל A4 המסכם את מטרות היוזמה, תיעוד העשייה ומדדי ההערכה.

מסגרת הלימודים:

א. זמן ומקום לפעילות: אוניברסיטת בר אילן

ב. ימי למידה ושעות: ימי א' אחה"צ

ביבליוגרפיה:

1. המשפחה הדתית – חינוך להתמודדות בעולם משתנה (תשס"ה). היחידה לחינוך לחיים במשפחה, מינהל החינוך הדתי, משרד החינוך.
2. בית ומשפחה - חינוך להתמודדות בעולם משתנה (תשע"ה). היחידה לחינוך לחיים במשפחה, מינהל החינוך הדתי, משרד החינוך.
3. אבינר, א. (תשס"א). אמונת החינוך, הוצאת מעליות.
4. אבינר, ש. (תשס"ה). רעים אהובים - הדרך אל הנישואין, הוצאת ספריית חוה.
5. אבינר, ש. (תשס"ט). סוד הזוגיות, הוצאת משכל וידיעות ספרים.
6. אריאל, י. (תשס"ו). אגדה של משפחה - עיון באגדות חכמים, הוצאת מדרשת הגולן וספרית בית אל.
7. גינות, ח. (1970). בין הורים לבני עשרה, הוצאת לוי אפשטיין.
8. מלאך-פינס א. (2002). התאהבות/איך בוחרים במי להתאהב. הוצאת מודן.
9. דה בונו, א. (1996). ששה כובעי חשיבה, הוצאת כנרת.
10. דה בונו, א. (1997). שש נעלי פעולה, הוצאת כנרת.
11. היקסון, ר. (2003). לאלף את השדון- אתגר פסיכולוגי, הוצאת אריה ניר.
12. סליגמן, מ. (2004). אושר אמיתי, הוצאת מודן.
13. פוקס, א. (1995). שינוי דרך חיים במוסדות חינוך, הוצאת צ'ריקובר.
14. קובי, ס. (1996). שבעת ההרגלים של אנשים אפקטיביים במיוחד, הוצאת אור עם.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
היחידה לחינוך לחיים במשפחה

Linley, P. A., Nielsen, K. M., Gillet, R., & Biswas-Diener, R. (2010). Using signature strengths in pursuit of goals: Effect on goal progress, need satisfaction, and well-being, and implications for coaching psychologists. *International Coaching Psychology Review*, 5, 6-15.

Palmer, S., & Williams, H. (2013). Cognitive behavioral approaches. In J. Passmore, D. B. Peterson & T. Freire (Eds.). *The Wiley-Blackwell handbook of the psychology of coaching and mentoring* (pp. 319-338). Hoboken, NJ: Wiley.